

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 3.10.01.04

Inventaris van het archief van het IJkkantoor te 's-Gravenhage, 1820-1924

Versie: 12-02-2024

CAB-EZ, Doc-Direkt

Nationaal Archief, Den Haag 1965, 2022

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....	5
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	6
Openbaarheidsbeperkingen.....	6
Beperkingen aan het gebruik.....	6
Materiële beperkingen.....	6
Aanvraaginstructie.....	6
Citeerinstructie.....	6
Archiefvorming.....	7
Geschiedenis van de archiefvormer.....	7
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	8
De verwerving van het archief.....	8
Inhoud en structuur van het archief.....	9
Inhoud.....	9
Selectie en vernietiging.....	9
Aanvullingen.....	9
Verantwoording van de bewerking.....	9
Ordering van het archief.....	10
Verwant materiaal.....	11
Beschikbaarheid van kopieën.....	11
Verwante archieven.....	11
Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	13

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

IJkkantoor te 's-Gravenhage IJkkantoor te 's-Gravenhage

Archiefbloknummer:

3440

Omvang:

39 inventarisnummer(s) ; 3,90 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:

Nationaal Archief

Locatie:

Den Haag

Archiefvormers:

IJkkantoor te 's-Gravenhage

Samenvatting van de inhoud van het archief:

Het ijkkantoor hield zich bezig met de toezicht op maten, gewichten en weegwerktuigen. Het archief bestaat voor het grootste deel uit correspondentie over de periode 1820-1917; daarnaast bevat het onder meer enkele publicaties, aantekenboekjes en kwitanties.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van kwetsbare of slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. [Creëer een account of log in.](#)
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, IJkkantoor te 's-Gravenhage IJkkantoor te 's-Gravenhage, nummer toegang 3.10.01.04, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, EZK / IJkkantoor 's-Gravenhage IJkkantoor 's-Gravenhage, 3.10.01.04, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

Met de eerste IJkwet van 21 augustus 1816 werd een eenvormig stelsel van maten en gewichten ingevoerd op basis van het metrieke stelsel. Er ontstond behoefte om de maten en gewichten te doen ijken (toetsen van maten en gewichten aan, door of namens de overheid, een vastgesteld maten- en gewichtensysteem en van een ijk/merkteken voorzien) door ambtenaren van een landelijk ijkwezen. Dit werd georganiseerd bij Koninklijk Besluit van 18 december 1819. Op 1 januari 1820 trad de wet in werking. In ieder rechterlijk arrondissement kwamen één of meer arrondissementsijkers, die bij Koninklijk Besluit werden benoemd. Zij werden, indien nodig, bijgestaan door adjunct-ijkers.

In 1869 kwam een nieuwe IJkwet tot stand. Het aantal ijkkantoren werd flink teruggebracht. IJkers en adjunct-ijkers bleven belast met het ijken, maar de bepaling dat er in ieder arrondissement ijkers, indien nodig bijgestaan door adjunct-ijkers, zouden zijn verviel. Hoewel het in de bedoeling had gelegen een inspecteur voor het ijkwezen te benoemen werd deze functie pas in 1872 in een aparte wet opgenomen. Officieel is 1872/1873 te beschouwen als oprichtingsdatum van de Inspectie van het Ijkwezen. In de nieuwe IJkwet van 22 april 1937 werd het keuren en justeren van maten en gewichten (vergelijken van maten en gewichten met de standaard en daarmee gelijk maken) opgedragen aan een Dienst voor het ijkwezen, waarbinnen een inspectie en ijkkantoren functioneerden. In 1984 werd deze dienst uiteindelijk geprivatiseerd.

Bron: Actorenregister

De ministeries en afdelingen waaronder het ijkwezen ressorteerde waren:

- 1809-1877: Binnenlandse Zaken
- 1877-1905: Waterstaat, Handel en Nijverheid
- 1905-1922: Landbouw, Nijverheid en Handel
- 1923-1932: Arbeid, Handel en Nijverheid
- 1932-1933: Economische Zaken en Arbeid
- 1933-1935: Economische Zaken
- 1935-1937: Handel, Nijverheid en Scheepvaart
- 1937-1940: Economische Zaken
- 1940-1945: Handel, Nijverheid en Scheepvaart
- 1945 mei-juni: Handel, Nijverheid en Landbouw
- 1945-1946: Handel en Nijverheid
- 1946-heden: Economische Zaken

Binnen die ministeries waren de volgende afdelingen met het ijkwezen belast:

- 1818-1823: Afdeling Administratieve Politie
- 1823-1869: 2e Afdeling Binnenlands Bestuur
- 1870-1877: 12e Afdeling Nijverheid
- 1877-1905: Afdeling Handel en Nijverheid (I)
- 1905-1906: Afdeling Nijverheid en Handel
- 1906-1922: Afdeling Nijverheid
- 1923-1935: Afdeling Handel en Nijverheid
- 1935-1945: Directie van Handel en Nijverheid
- 1945-1950: Afdeling Wetgeving en Juridische Aangelegenheden
- 1951-19...: Directoraat / Directoraat-Generaal voor de Middenstand

De ijkkantoren ressorterend onder de Inspectie waren:

in 1870:

- Amsterdam

- Arnhem
- Assen
- Breda
- Dordrecht
- 's-Gravenhage
- Groningen
- Haarlem
- 's-Hertogenbosch
- Hoorn
- Leeuwarden
- Leiden
- Maastricht
- Middelburg
- Nijmegen
- Rotterdam
- Utrecht
- Zwolle

in 1945:

- Amsterdam
- Arnhem
- Dordrecht
- 's-Gravenhage
- Groningen
- 's-Hertogenbosch
- Leeuwarden
- Maastricht
- Middelburg
- Rotterdam
- Utrecht
- Zwolle

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archief is in 2022 door Ministerie van Economische Zaken overgebracht naar het Nationaal Archief, krachtens artikel 12 van de Archiefwet 1995

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

Het ijkkantoor hield zich bezig met de toezicht op maten, gewichten en weegwerktuigen. Het archief bevat circulaire met voorschriften voor het (her)ijken en correspondentie over het keuren van weegwerktuigen en gewichten

SELECTIE EN VERNIETIGING

De selectie heeft plaatsgevonden op basis van de volgende selectielijsten:

- Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de minister van Economische Zaken en de onder hem ressorterende actoren op het beleidsterrein Rijksbegroting over de periode 1945-2000, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 11 september 2006, nr. 176 [BSD 15]
- Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de minister van Economische Zaken en de onder hem ressorterende actoren op het beleidsterrein Rijkshuisvesting over de periode vanaf 1945, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 26 juli 2007, nr. 142 [BSD 45]
- Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de minister van Economische Zaken en de onder hem ressorterende actoren op het beleidsterrein Metrologie over de periode 1946-1997 en de daarbij behorende toelichting, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 2 april 2007, nr. 65 [BSD 105]
- Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de minister van Economische Zaken en de onder hem ressorterende actoren op het beleidsterrein Organisatie van de Rijksoverheid over de periode 1945-1999, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 16 december 2005, nr. 245 [BSD 143]
- Selectielijst voor de neerslag van de handelingen van de minister van Economische Zaken en de onder hem ressorterende actoren op het deelbeleidsterrein van personeelszaken, t.w. het personeelsdossier en de daarbij behorende toelichting, gepubliceerd in de Staatscourant d.d. 20 november 2007, nr. 225 [BSD 168]

Dossiers met neerslag van voor 1945 zijn voor blijvende bewaring aangewezen.

AANVULLINGEN

Voor dit archief worden geen aanvullingen verwacht.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

De bewerking van het archief is uitgevoerd door de Centrale Archief Selectiedienst in 2004. Bij aanvang van de bewerking was de omvang van het archief 20 meter, na bewerking resteerden 6,25 meter te bewaren archiefbescheiden. Van het bewaren gedeelte zijn 7 afzonderlijke inventarissen gemaakt, te weten:

- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Zwolle (Collectie Overijssel)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Arnhem (Gelders Archief)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Dordrecht (Nationaal Archief)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor 's-Gravenhage (Nationaal Archief)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Rotterdam (Nationaal Archief)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Amsterdam (Noord-Hollands Archief)
- Inventaris van het archief van het Inspectie van het IJkwezen (Nationaal Archief)

Ten behoeve van de overbrenging zijn de volgende stappen uitgevoerd:

- alle ijzerwerk (paperclips, nietjes, hechtmechanieken e.d.) is verwijderd;
- foto's, lichtdrukken en andere materialen die aan sterkere chemische reacties dan goed papier - onderhevig zijn, zijn voorzien van afzonderlijke fourflaps;

- omslagen, archiefdozen en etiketten voldoen aan de ICN-kwaliteitseis

ORDENING VAN HET ARCHIEF

De stukken zijn chronologisch geordend.

Verwant materiaal

BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

VERWANTE ARCHIEVEN

3.10.01.01 - IJkkantoor Delft, 1823-1853

3.10.01.02 - IJkkantoor Dordrecht, 1842-1950

3.10.01.03 - IJkkantoor Gorinchem, 1826-1869

3.09.11.05 - IJkkantoor Leiden, 1820-1923

3.10.01.06 - IJkkantoor Rotterdam, 1940-1960

3.10.01.07 - IJkkantoor Schiedam, 1852-1872

Uit de bewerking van 2022:

- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Amsterdam (Noord-Hollands Archief - toegangsnummer 479)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Zwolle (Collectie Overijssel - toegangsnummer 0351.2.1)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Arnhem (Gelders Archief - toegangsnummer 1048)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Dordrecht (Nationaal Archief - toegangsnummer 3.10.01.02)
- Inventaris van het archief van het IJkkantoor Rotterdam (Nationaal Archief - toegangsnummer 3.10.01.06)
- Inventaris van het archief van het Inspectie van het IJkwezen (Nationaal Archief - toegangsnummer 2.06.080)

Tevens zij verwezen naar de archieven van de iJkkantoren die, voor zover deze zijn bewaard gebleven, berusten in de rijksarchieven in de provincies, waar die kantoren gevestigd waren. In archieven van provincies en gemeenten kan men de bemoeienis van die bestuurslaag terugvinden. De nadruk ligt daar overigens op de organisatie van de herijk en alles wat daarmee samenhangt. Voor de berechting van overtredingen tegen de bepalingen van de IJkwet dient men vooral de archieven van de kantongerechten en rechtbanken te raadplegen. In de archieven van de ministeries vindt men de algehele zorg voor en toezicht op het iJkwezen terug.

**BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN
ARCHIEFBESTANDELEN**

- 13** Agenda's
1870-1900
- 14** 1. Agenda's 1900-1917
2. Registers Bureeluitgaven 1874-1912
1874-1917
- 16** 1. Aantekeningen herijk-reis 1878 t/m 1893
2. Aantekeningen overijk 1883 t/m 1894
3. Diverse boekjes met aantekeningen
4. Herijkpublicatie's 1879 t/m 1881
1878-1894
- 17** 1. Herijkpublicatie's 1882 t/m 1887
2. Diverse Provinciale Bladen
3. Kwitantie's Reis- en verblijfkosten 1872 t/m 1883
1872-1887
- 21** Kwitantie's 1872 t/m 1888
- 22** Kwitantie's 1889 t/m 1904
- 23** 1. Voorschriften en aantekeningen herijk buiten gemeenten 1873-1880
2. Voorschriften betreffende aan ijk onderworpen voorwerpen 1874-1880
3. Voorschriften uitoefening van de dienst 1877-1879
4. Maandstaten ijk maten en gewichten 1879-1885
5. Extracten uit diverse registers 1870-1892
6. Overzicht herkeuring, staten herijkplichtigen en stratenlijsten 1872-1885
1870-1892
- 24** 1. Aantekeningen IJk 1872 t/m 1877
2. Gegevens Balansen en Instrumenten 1876 t/m 1883
3. Correspondentie (uitgaand) nrs. 1 t/m 338 1852 t/m 1858
4. Correspondentie (uitgaand) nrs. 1 t/m 189 1859 t/m 1865 nrs. 1 t/m 50 1866 t/m
1867 nrs. 1 t/m 27 1868 nrs. 1 t/m 44 1869
5. Correspondentie (inkomend) nrs. 1, 2, 4 t/m 133 1820 t/m 1829
6. Correspondentie (inkomend) nrs. 134 t/m 216 1830 t/m 1839
1820-1883
- 25-49** Correspondentie
1840-1918
- 25** ,
1. Correspondentie (inkomend) nrs. 217 t/m 254, 256 t/m 285, 289
t/m 297, 299 t/m 314 1840 t/m 1849
2. Correspondentie (inkomend) nrs. 315 t/m 477, 479 t/m 559 1850
t/m 1859
3. Correspondentie (inkomend) nrs. 560 t/m 805 1860 t/m 1869
1840-1869
- 26** ,

1. Correspondentie nrs. 1 t/m 119 1870
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 52 1871
3. Correspondentie nrs. 1 t/m 31, 33 t/m 75, 77 t/m 93 1872
4. Correspondentie nrs. 1 t/m 114, 116 t/m 135, 137 t/m 153 1873
1870-1873
- 27**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 16, 18 t/m 35, 37 t/m 106, 108 t/m 132, 134 t/m 206, 208 t/m 223 1874
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 57, 59 t/m 168, 170, 172 t/m 177, 179 t/m 227, 230 t/m 236, 238 t/m 242, 244 t/m 250, 252, 253, 255 t/m 271 1876
1874-1876
- 28**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 58, 60 t/m 103, 105 t/m 140, 142 t/m 151, 153, 155 t/m 174, 176, 178 t/m 182, 184 t/m 217 1875
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 33, 35 t/m 74, 76 t/m 253, 255 t/m 276 1877
1875-1877
- 29**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 18, 20 t/m 28, 30 t/m 51, 53 t/m 76, 78 t/m 239, 241, 242, 244, 249, 251 t/m 256, 259 t/m 272 1878
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 40, 42 t/m 52, 55 t/m 89, 91 t/m 95, 97 t/m 156, 158 t/m 168, 170 t/m 177m 179 t/m 298, 300 t/m 355 1879
1878-1879
- 30**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 14, 16 t/m 324, 326 t/m 428 1880
2. Correspondentie 1 t/m 168, 170 t/m 218 1883
1880-1883
- 31**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 57, 59 t/m 119, 121 t/m 296, 298 t/m 352, 354, 355 1881
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 6, 8 t/m 22, 24 t/m 51, 53 t/m 55, 57 t/m 207, 209 t/m 231, 233 t/m 250 1882
1881-1882
- 32**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 229, 231 t/m 251 1884
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 199, 203 t/m 220, 223, 225, 227 t/m 231, 234 t/m 239, 243 t/m 253, 255 t/m 263 1885
1884-1885
- 33**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 17, 19 t/m 32, 34 t/m 156, 160, 162 t/m 205, 207 1886
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 242 1893
1886-1893
- 34**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 61, 63 t/m 73, 75 t/m 83, 86 t/m 251 1887
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 215 1892
1887-1892
- 35**,
1. Correspondentie nrs. 1,3 t/m 159, 161 t/m 215, 217 t/m 250, 252 t/m 253 1888
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 32, 34 t/m 143, 145 t/m 154, 156 t/m 167, 169 t/m 219 1889

- 1888-1889
- 36**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 92, 94 t/m 145, 147 t/m 242 1890
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 205 1891
1890-1891
- 37**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 181 1894
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 11, 13 t/m 31, 34 t/m 41, 43 t/m 64, 66
t/m 156, 158 t/m 176, 178 t/m 190, 192 t/m 285 1897
1894-1897
- 38**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 243 1895
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 282 1899
1895-1899
- 39**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 192 1896
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 7, 9 t/m 273, 275, 277 t/m 336 1901
1896-1901
- 40**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 128, 130 t/m 133, 135, 136, 138 t/m 219
1898
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 90, 92 t/m 94, 96 t/m 100, 103 t/m 367
1903
1898-1903
- 41**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 8, 10, 12 t/m 41, 43 t/m 57, 59, 61 t/m
68, 70 t/m 216, 218 t/m 277 1900
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 291 1902
1900-1902
- 42**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 37, 39 t/m 115, 117, 119 t/m 229, 231, 232,
234, 236, 238, 239, 241 t/m 250 1904
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 295 1906
1904-1906
- 43** Correspondentie nrs. 1 t/m 153, 155 t/m 158, 160 t/m 408, 1905
- 44**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 12, 14 t/m 132, 134 t/m 150, 152 t/m 262
1907
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 50, 52, 53, 55 t/m 58, 60, 62 t/m 152,
154 t/m 156, 159 t/m 194, 196 t/m 203 1908
1907-1908
- 45**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 6, 8 t/m 26, 28, 30 t/m 36, 38 t/m 48, 50
t/m 122, 124, 126 t/m 139, 143 t/m 155, 158 t/m 190, 192 t/m 227 1909
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 138, 140 t/m 144, 146 t/m 148, 150 t/m
202 1911
1909-1911
- 46**,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 131 1910
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 112, 114 t/m 127 1912
3. Correspondentie nrs. 3 t/m 62, 64 t/m 66, 68, 72 t/m 75, 77 t/m 85,
87 t/m 94, 96 t/m 100, 102 t/m 112, 116 t/m 138, 140 t/m 147 1914
1910-1914
- 47**,

1. Correspondentie nrs. 1, 3 t/m 78, 80, 81, 83 t/m 127, 129 t/m 153, 155 t/m 179, 181 t/m 210, 211, 213 t/m 237 1913
2. Correspondentie nrs. 3 t/m 24, 29 t/m 31, 33 t/m 46, 48 t/m 51, 53 t/m 60, 62 t/m 68, 70, 71, 73 t/m 102, 104, 105, 107 t/m 117, 119 t/m 136, 138 t/m 159, 162 t/m 177, 180 t/m 187a, 188 t/m 197 1915 1913-1915
- 48** ,
1. Correspondentie nrs. 1 t/m 4, 6 t/m 35, 37 t/m 56, 58 t/m 74, 76 t/m 98, 100 1916
2. Correspondentie nrs. 1 t/m 54, 56 t/m 102, 104 t/m 145 1918 1916-1918
- 49** Correspondentie nrs. 1 t/m 20, 22 t/m 27 29 t/m 38, 40 t/m 79, 81 t/m 103, 105 t/m 144, 146 t/m 190, 1917
- 50-51** Ingekomen en uitgaande stukken betreffende de ijk van meet- en weegwerktuigen 1827-1918 2 pakken
- 50** 1827-1898, pak
- 51** 1900-1918, pak
- 52** Gewaarmerkte afschriften van circulaires houdende voorschriften voor ijk en herijk 1870-1901 deel
- 53-54** Gewaarmerkte afschriften van circulaires houdende voorschriften van blijvend belang voor de uitoefening voor de Dienst aan het IJkkantoor te 's-Gravenhage 1870-1914 2 delen
- 53** 1870-01-01 - 1880-12-31, deel
- 54** 1881-01-01 - 1914-02-01, deel
- 55** Brief van de IJker, Chef van Dienst, aan de Inspecteur van het IJkwezen te Den Haag over te keuren gewichten, met bijlage 1924 omslag